

žalibog, le prepogostoma zgodi, da tudi stariši z otroci potegnejo, ter o šoli, o učiteljih in učiteljicah v pričo otrok ne govorijo spodobno. Ako hočejo stariši, da bo šola otrokom v resnici kaj koristila, treba je, da otroci o učiteljih in o šoli dobro mislijo. Zelo škodljivo in neumno je tedaj, ako se stariši prederznejo v pričo otrok učitelja grajati, očitati mu nevednost ali kako drugo napako in tako tamniti njegovo dobro ime. Otroci, ki od svojih starišev ali njihovih namestnikov o šoli, o učiteljih in učiteljicah slabo govoriti slišijo, gotovo ne bojo učiteljev spoštovali in tudi v šolskih naukih ne bodo napredovali. Šolski napredek zadržujejo pa tudi tisti stariši sami, kateri mislijo, da so nekateri sedanji šolski nauki nepotrebni, in ker sami niso uživali dobrote šolskega poduka, ga tudi veliko ne cenijo in svojim otrokom ne privoščijo.

Dobremu šolskemu napredku svojih otrok pa škodujejo stariši tudi s tem, da jim dovoljujejo zaradi vsake male reči doma ostajati in šolski nauk zamujati, da teh zamud v šoli ne naznanjujejo, in da se za šolska naznanila ne brigajo in jih tudi ne podpisujejo. Ljubi stariši! ako hočete, da bodo Vaši otroci v šoli napredovali in se za svoj stan v življenji in za srečo pripravljali, podpirajte učitelje v podučevanju otrok. Brez Vaše podpore je naš trud zastonj, in če že ravno povsod ni zastonj, saj tistega vspeha nima, katerega dandanes vsa ljudstva od šole želijo in tudi po pravici tirjajo.

(Dalje prih.)

Anton Umek Okiški.

C.

»Slovenci dragi! slave ne želimo,
Saj je ljubezen radostna razlog,
Da dneva belega se veselimo,
Veljá nam geslo: »Domovina — Bog!«

Slovanski svet navdaja posebna ljubezen do cesarja in vladarske rodovine. V tej vdanosti zapoje A. Okiški „Njih Veličanstvu, Svitli cesarici Elizabeti, o Njih prihodu v Ljubljano 30. prosenca 1859,“ kjer (Zg. Dan. I. 3) čestita visoko slavni vladarici ter prosi, naj vladarju veličastnemu na strani še mnogo let Večni jo ohrani, in

Naj sreča se in blagor ves razlije
Čez vsih narodov Vajnih domačije!

Na obnebji Kranjskem ugasne zvezda — svetli knez in vladika, in kdo bi se bil nadejal, mladi Okiški mu koj v l. 4 pokloni prekrasen spominek v pesmi: „Glasi britke žalosti o smerti prečastitljivega svetlega kneza in škofa ljubljanskega Antona Alojzja Wolfa, 7. svečana 1859“. — Slovenija žalostna obhaja tvoj pokop, ktera s tabo v kratkem praznovala je tvoje druge nove maše dan; vendar dasi temna raka

te objela bo, prerokuje pesnik, tvojih del ne bo zakrila, v katerih nezvenljiv je tvoj spomin; bral jih v zgodbi, ki jih bo hranila, poznih dob bo kranjski sin, in na spominku, kjer truplo spalo, z zlatimi se čerkami bo bralo:

»Tū velikodušni spi Pastir,
Ki daróv je vložil brez števila
Domovini dragi na altar.« —
Luč življenja Ti je ugasnila:
Blagor Tvojih sije žar! —

V l. 9. 10 nahaja se razprava: „Véra — edina prava tolažba v revšini“, poslovenil po Dr. Schlör „der Schatz des Glaubens“ Ant. Umek. „Kako veselo je življenje, kako lepa je zemlja!“ — tako mnogokrat vriska mlado serce v polnosti svoje moči in ferfoli, kakor na metuljevih perutih, skozi življenje; zapomni si pa, svétuje pisatelj po jako krepki razpravi, še téle skušnje, po neštevilnih zgledih poterjene: a) Nikoli nobenemu še ni bilo žal, da je zvest ostal pravi veri, veliko jih je pa bitko objokovalo, ker so se v lahkomišljeni, prijetni mladosti položili neveri v naročje. b) V nevero in krivovero zabrede človek, kadar mu je življenje sladko, v sreči, zdravji in blagostanji, tedaj takrat, ko misli, da ne potrebuje nobene tolažbe; — pa ne, kadar je bolan, na smertni postelji, kjer najde tolažbo in pomoč le v pravi veri. c) V cvetji tega življenja se marsikdo pravi veri iznežvésti, ker se ložej živi v neveri. Nazadnje pa se jih veliko skesanih povračuje nazaj k sveti veri, ker smert v pravi veri je tolažljiva in dobra. — Resnico tega opéva naposled v tej le ginljivi pesmici:

V strašljivih dvombah, ko podre
Se v nič in prah na hip ti vse,
Ko svetne uk modrosti jasne
Omotni duši nič ne hasne:

Kaj te k resnici pripeljá,
Gotovost kaj samó ima?

Vera.

Da v čednosti ne oslabiš,
Namembe blage ne zgrešiš,
Da serčno moreš se bojvati,
In v dobrem močen zmir ostati:

Kaj v boji tem podpéra te,
Da slavna zmaga tvoja je?

Vera.

V nesrečah težkih ko ječiš —
Za smert bolan ko bled ležiš,
Ko blizo že ti je ločenje,
Veselje večno, al — terpljenje:

Kaj z močnim upom te navdá,
K Ljubezni večni kaj peljá?

Vera.

Prijatelj je bil verli Okiški mladim duhovnom, duhovni pa njemu, in njegova je tudi pesem spomenica „Sanja“. Rajnemu gosp. Jožefu Kanduču v l. 13 Zg. Danic. Rojen v Cerkljah na Gorenškem, umre Kanduč prezgodaj duhoven pomočnik v Leskovcu na Dolenskem, in pes-

nik poje, kako se ranjki po veseli gostiji v družbi prijateljski prikaže na mertvaškem odru, pa spremenjen nagloma vstane in pravi:

»Cvetica v svetem raji lepše klije,
Ak jo zgubi na zemlji ternjev vert;
Prejasno solnce vekomaj ji sije,
Ji ne proti strupene slane smert.
Naj v radosti vam serce mirno bije,
Zalosti grenke preč verzite pert;
Sklenili bomo spet se v večni zori,
Pa pomni vsaki naj: Memento mori!»

Isto je priporočal v pomenljivem sonetu Prešern, kateri je v slovenskem pesništvu zložil prvi sonetni venec; po njegovem vzgledu je spletel ga tudi A. U. Okiški, a ne „Primicovi Julji,“ tudi ne „Poljakovi Milici“, ampak „Mariji — morski Zvezdi, — Ave Maris Stella“ — z naslovom slovenskim „Pozdrav Zvezdi na morji“, kateri priobčen v Dan. l. 18 — je bil natisnjen tudi posebej in je ponatisnjen v „Pesmih“ str. 83 — 97. V njem kaže mladi pesnik — dijak peták ali petošolec, da na višavi Topolovski ginil ga je prvič svit njen rajski, in kakor Prešern — razlaguje venec:

Sonetje so v soglasji mičnem zbrani,
Vsi sini nježni »vencevega vira,«
Zateka vsaki vanj, iz njega izvira;
Al čutja vroče serce v persih hrani. —

Kar zvali so pred njim pesniki „Magistrale“, to primérno zove Okiški „Vencev vir“, kateri se mu glasi:

Adamov raj je temna noč zakrila,
V obzorji jasnem Ti si prisijala,
Enaka zarji, gosti mrak pregnala.
Moči neskončne Solnce si rodila.

Al nisi se pred lučjo solnčno skrila,
Razsvitaš vedno zvezda se prezala.
In lepa tak boš vekomaj ostala,
Svetovom rajskim večno boš svetila.

Svit Tvoj, ki mu primére ni nobene,
Tud lije žarke v solzni dol rumene,
Enak je luni, ki po noči sije.

Ljubezni Tvoji so narodi vdani,
Lej, strun tud mojih glasi so Ti vbrani,
Al slabe so, nevredne poezije.

V dokaz, da Novicam ni bil zameril dobrohotne opombe in kako je v pesništvu sam kaj napredoval, poslal jim je pesem:

„Spomladi doma“, ktera je natisnjena 1859 l. 27 str. 214. Milo opéva v njej pomlad in dom, domače svoje žive in ranjke ter sebe, kako je deček mali srečno živel, dokler ga je izvabila mogočna želja v hram

modriški, kjer pa je spoznal devico domovino, ktera mu vnela za-se mehko je serce. „Serčno, glej! nakviško si pomaga, — Že je v cvetji zapuščeni vert: — Pridite sinovi svete Slave, — Prostor ta je v delo vam odpert!“ — Nekaj po obliki, nekaj po vpletenih viših naukih razodeva se v njej Koseskega „Zima“ in — nasproti Jovani Orleanski — govori v kitici poslednji:

Kličejo mile nazaj me Modrice,
Ljubi domači! spet ločil se bom,
Zdravi ostanite, srečni, veseli,
Bog te obvaruj, samotni moj dom!

Srečno zdaj cveteče vé livade,
Srečno tud prijazno hladni log,
Lét otroških blaženo zavetje,
Tihi raj, obvaruj zdaj te Bog!
Mokrega očesa gorko solzó
Blagovoli, mili dom sprejet!
Slovo jemljem s tolažljivim upom,
Da poljubil bom te kmalo spet.

Da pa Novicam ni pošiljal več pesmic svojih, vzrok temu je Glasnik Slovenski, lepoznavsko — podučni list, ki ga je l. 1858 na svetlo dajati jel marljivi A. Janežič, kateri se mu je po njem in blazih svojih delih priljubil tolikanj, da mu je na zadnje A. Umek postal sodelavec in naslednik, dasi za malo časa. Oglasil se je Okiški v Glasniku Janežičevem l. 1859 v III. zvezku št. 8 s pripovedno pesmijo „Pomoč v sili“ v Pesmih str. 148. 149; št. 9 „Pesnik;“ št. 11 s sonetom „Spremenjenje“ — v Pesm. str. 139; v IV. zvezku pa št. 1 str. 12 „Otroške leta, št. 3 „Nada“ in št. 6 „Zmota“ v Pesmih med soneti str. 133 — 135. — Bolj pomenljiva in poznej ne ponatisnjena je po Ledinskega geslu v posebni obliki zložena:

P e s n i k.

Vesilna moč nadzvezdnega vtijanja
Objema pesmonozno mu serce,
In brez skerbi do tujga poslušanja
Mu pesem kliče, raste, v cvetje gre.¹
Rodoljub Ledinski.

Podoben Pythii je duh človeški,
Ki mu Apol — v nevidni svet ozir:
Ki mu — je dal visoki dar nebeški,
Da nosi v sebi pesem sladkih vir.
Obdá, ko pride ura pred neznana,
Navdušenja ga nezmagljiva moč,
Je domišljije svetla luč prižgana,
Mu jasni dan — oči telesnih noč.

Zdaj večno skriti jezik se omaja,
Glasove razumljive govori,
Ki z njimi serce pesniku navdaja,
In stvar prečudna — pesem — se rodi!

Rojena v persih gladko se izliva
Na beli dan in gre med daljni svet;
Poet pa svoje sad osode vživa,
Vesele ali žalostne, ko pred.

Visokemu poklicu zvest ostane,
Za srečo, za bogastvo mar mu ni.
Le njemu čudne so skrivnosti znane,
Ki hrani vir jih sladkih harmonij;
Tedad serc nečutljivih ne presune:
V sorodnih persih čutja se zbudé,
Le v teh, ko oglašé se njega strune
Preljubeznjivo mični glas doné. —

In nevmerljive pesmi se donijo,
Ko krije ga tihotna groba noč;
Prihodnje čase vse ga še slavijo,
Kjer kolj odkrijejo čarobno moč.

Zató poklicu pesnik zvest ostane,
Za srečo, za bogastvo ni mu mar.
Le njemu radost — so britkosti znane,
Ki jih pesništva ima nebeški dar.

Spomini na Dunaj in okolico.

Posnel po svojem dnevniku Josip Levičnik, ljudski učitelj.

(Dalje.)

Moje načelo:

Kar lepega vidiš, hvalevrednega slišiš, koristnega skušiš, zapiši! — Po tej poti otmeš marsikaj pozabljivosti, in postavljaš hkrati sam sebi stalni spominke po prislovcu latinaki: „*Littera scripta manet*“, ali po našem: „Zapisana čerka ostane.“

Marijino Celjski terg šteje 108 hiš, in ima blizo 800 stanovnikov. Ako bi ptujcev tudi ne vabilo tje pobožno čaščenje do Marije, je terg že sam na sebi s svojo idilsko-impozantno okolico vreden obiskovanja. Stojč je na niskem griču (2733' nad morsko planoto), obdan je okrog in okrog z visokimi, deloma obraščenimi, deloma goličavskimi gorami. Njih bližnjih šestero meri od 3'985 do 6'000' visočine, in je baje razgled iz enih neizrečeno mikaven in lep. Nek nemški pisatelj imenuje Mar. Celje naravnost: „ein Glanzpunkt romantischer Alpenpartien“. Zlasti priporočuje se turistom sedmero izletov, zmed katerih imenujem izlet na „Bürgeralbl“ in „Zellerhöhe“, za kar se potrebuje baje le pol dneva, in se nepopisljivo lepo v daljavo vidi; — izlet k jezeru „Erlaffsee“, za kar zadostuje tudi popoldansk sprehod; — izlet k slapu „Lassingfall“, o katerem se terdi, da je najlepši vodopad v našem cesarstvu. To se toliko ložej verjame, ker pravijo, da pada v treh odskokih okoli 66 sežnjev globoko čez stermoglave pečine. Pa tudi vsa okolica tega slapa je baje tako velikan-ska, da nikomur ne more žal biti za čas v to porabljeni. Potrebuje se od M. Celja do tje 3 ure, ogledovanje tudi precej pomudi, tedaj za vse skup malo manj, kot cel dan. Nama s tovarišem na te izlete pač ni bilo misliti; veselila sva se pa, da bova šla domov grede mimo treh krajev, ki se vidoželjnim popotnikom za obiskovanje priporočujejo, namreč mimo cerkvice sv. Zigmunda, mimo slovečih železninskih topilnic Mar. Celjskih, in mimo planinske grajščine „Brandhof“, ranjkega nadvojvode Ivana.

Okoli 12. ure (26. sept.) sva zapustila s S. prijazno Mar. Celje. Gospod kerčmar Schön je dal naju proti zmerni plači peljati notri do „Brandhof-a“, ker je ob enem želel od ondi dobiti kaj divjačine za svojo gostilnico. Mesovje ustreljenih divjih koz in enake divjačine se namreč po Zgor. Štajarskem o jesenskem času tako lahko, ali pa še laglje dobiva kakor pri nas teletnina. Perva znamenitost na najinem daljnem potu bila